

JAARVERSLAG 2022

Stichting Leven in Aandacht

1 Algemeen

In dit Jaarverslag wordt beschreven hoe het de stichting Leven in Aandacht in 2022 is ver- gaan. In de Jaarrekening 2022, een apart document, wordt het financiële deel verantwoord. Tezamen maken deze twee stukken de terugblik compleet.

1.1 Doelstellingen

Stichting Leven in Aandacht is in 1995 opgericht en heeft als doel de studie en beoefening van het boeddhisme volgens de leer van de Vietnamese zenmeester Thích Nhất Hạnh te bevorderen, in Ne- derland en Vlaanderen. Dit doet zij door financiële en wettelijke ondersteuning van de volgende acti- viteiten:

- Het opzetten en onderhouden van sangha's in de traditie van Thích Nhất Hạnh en Plum Village;
- Het organiseren van bijeenkomsten, cursussen en retraites;
- Het organiseren van de komst van leraren uit de traditie en hun activiteiten;
- Het werven van fondsen en financiële ondersteuning van projecten in Vietnam;
- Het samenwerken met verwante organisaties.

De stichting is voor haar inkomsten afhankelijk van giften, donaties en nalatenschappen. Zij maakt geen gebruik van subsidies en kent geen sponsors.

1.2 Kerncijfers

	2022	2021
Donateurs	921	924
Oplage De Klankschaal	1000	1000
Abonnees digitale nieuwsbrief	6700	6650
Sangha's in Nederland	53	56
Sangha's in Vlaanderen	13	15
Sangha's Wake Up NL	4	13
Sangha's Wake Up BE	3	3
Thema-sangha's	3	3
Leden Orde van Interzijn (actief, incl. ordinees)	52	47
Kennismakers en aspiranten	14	5
Dharmaleraren	12	8
Aspirant dharmaleraren	0	5
Deelnemers activiteiten Verdiepingsprogramma	1166	1025

2 Organisatie

2.1 Stichting Leven in Aandacht (LiA)

2.1.1 Bestuur

Het bestuur van de Stichting werd gevormd door:

- Haiko Meelis (voorzitter) trad toe tot het bestuur in mei 2020;
- Eric Eliel (penningmeester) trad toe tot het bestuur in mei 2021;
- Jacquélien van Galen (secretaris) trad toe tot het bestuur in mei 2020;
- Elly de Leon trad toe tot het bestuur in oktober 2020.

Het bestuur van de stichting vergaderde in 2024 vier keer fysiek en negen keer on-line.

Het jaar 2022 was voor de Stichting Leven in Aandacht en de Nederlandstalige gemeenschap van beoefenaren volgens de traditie van Thich Nhat Hanh bijzonder gedenkwaardig. De belangrijkste gebeurtenis was het overlijden, op 22 januari, van onze Zenmeester, wat leidde tot een groot gevoel van verlies. Wereldwijd bracht zijn overlijden de gemeenschap bijeen om hem te eren, te gedenken en afscheid van zijn fysieke vorm te nemen. Deze gebeurtenis was een prachtige gelegenheid om op allerlei niveaus te oefenen met wat de traditie ons leert.

Het jaar 2022 bracht een einde aan de Covid-19 pandemie maar ook het begin van de oorlog in Oekraïne. Beide gebeurtenissen hadden aanzienlijke consequenties voor Leven in Aandacht (LIA). De Covid-19 pandemie had in 2020 en 2021 een enorme invloed op LIA's Verdiepingsprogramma, doordat tal van onderdelen van dat programma, al of niet op het laatste moment, moesten worden geannuleerd. Aanzienlijke frictie tussen de werkgroep Verdiepingsprogramma en het bestuur van LIA was het gevolg. Deze frictie spoelde over naar 2022 en moest worden geadresseerd. De oorlog in Oekraïne had grote prijsstijgingen tot gevolg, prijsstijgingen die voor LIA tot uiting kwamen in hogere kosten voor o.a. het uitgeven van de Klankschaal en aanzienlijk hogere kosten voor de huur van accommodaties t.b.v. de activiteiten van het Verdiepingsprogramma.

De "monastic tour" door Nederland van kloosterlingen van de Plum Village gemeenschap gedurende de laatste week van april en de eerste week van mei was een van de hoogtepunten van het jaar. In 2.1.4.2 wordt hier uitgebreider op in gegaan.

Het bestuur van LIA heeft in 2022 verder gewerkt aan de invulling van het beleidsplan 2020-2024. Er is veel energie gestoken in het versterken van, of opnieuw maken van de verbinding met verschillende werkgroepen binnen de Plum-Village gemeenschap in Nederland en Vlaanderen. Zo is er overleg geweest met de kerngroep Vlaanderen, met het Webteam, met de Vietnamwerkgroep, met de werkgroep van het Centrum voor Interzijn, met de redactie van de Klankschaal, met de Tuin (van de OI) en met de werkgroep Verdiepingsprogramma. Deze overleggen hebben het bestuur gesterkt in de gedachte dat de relaties tussen de gemeenschap, de werkgroepen en de Stichting Leven in Aandacht op een nieuwe manier moeten worden vorm gegeven. Deze relaties zijn autonoom tot stand gekomen maar zijn niet vastgelegd in de statuten van de Stichting, een huishoudelijk reglement of anderszins. Dit leidt o.a. tot onduidelijkheden in de afbakening van verantwoordelijkheden, in mandaten, enz. De in 2021 ingevoerde Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen vraagt ook om een nieuwe aanpak. Vanuit deze perspectieven is het bestuur, medio 2022, begonnen na te denken over

een nieuwe structuur voor de Plum Village gemeenschap in Nederland en Vlaanderen, waarin een “care taking council” een koersbepalende rol gaat spelen. Een eerste versie van de plannen is in november door het bestuur voorgelegd aan een groep van 25 OI-leden. De ideeën zullen in 2023 verder worden uitgewerkt.

In financieel opzicht was 2022 ook een bijzonder jaar. Het opvallendst was een schenking ter waarde van € 50.000,- ten behoeve van een door LIA te beheren Dharma Ondersteuningsfonds. Voor meer details, zie 3.

De algemene reserve van de stichting zijn ruim voldoende om eventuele financiële tegenvallers in de komende jaren op te vangen.

2.1.2 Donateurs

Per ultimo 2022 bedroeg het aantal donateurs 921. Nieuwe donateurs kunnen kiezen uit een éénmalige donatie of doneren via een doorlopende machtiging. Donateurs die via een doorlopende machtiging minimaal €20,- per jaar schenken, ontvangen het tijdschrift ‘de Klankschaal’. Donateurs kunnen specificeren waaraan hun donatie dient te worden besteed (Vietnamprojecten, een specifiek klooster van de Thích Nhất Hạnh gemeenschap en/of voor algemene doelen van de stichting).

2.1.3 Vrijwilligers

Er zijn veel vrijwilligers actief in verschillende werkgroepen zoals de Klankschaalredactie, het webteam, de leden van de werkgroep verdiepingsprogramma, inschrijfvrijwilligers, de boekenverkoop, leden van de werkgroep die zich bezighoudt met het opzetten van een centrum voor interzijn (de Bijenkorf) én vrijwilligers als stafmedewerkers tijdens onze dagen in aandacht en retraites. Het bestuur is erg blij met de vrijwilligers binnen onze gemeenschap, want zonder hun inzet kunnen de doelen van de stichting niet worden gerealiseerd.

2.1.4 Werkgroepen

2.1.4.1. Werkgroep Sangha Opbouw

De werkgroep geeft informatie en ondersteuning aan mensen die een nieuwe sangha willen starten en is voor bestaande sangha's een vraagbaak.

2.1.4.2 Werkgroep verdiepingsprogramma

De werkgroep verdiepingsprogramma organiseert het verdiepingsprogramma van Stichting Leven in Aandacht: via verdiepingsdagen en retraiteweekends wordt de boeddhistische wijsheid toegankelijk gemaakt voor toepassing in het dagelijks leven. De werkgroep bestaat uit een groot aantal vrijwilligers die ook ter plekke ondersteunen. Voorbereiding van programma's gebeurt steeds vaker in samenwerking met leden van de Orde van Interzijn en Wake Up. En uiteraard is ook contact met het bestuur van de stichting vanwege de zakelijke aspecten.

Het hoogtepunt van het programma in 2022 waren de activiteiten met de monniken en nonnen van de Plum-Village gemeenschap. Wij mochten ons verheugen met de komst van zuster True Dedication, internationaal bekend van het boek ‘Met zen de planeet redden’. Met de zuster, broeder Phap Linh en drie Nederlandse monniken en een non werden enkele grootschalige activiteiten georgani-

seerd: naast een driedaagse retraite met ruim 100 deelnemers in het conferentiecentrum “De Beukenhof” in Biezenmortel verzorgden de kloosterlingen op 3 mei een avondlezing op de Universiteit Utrecht, op 5 mei een mindfulness-middag in Amsterdam met 250 aanwezigen en op 8 mei een Dag van Aandacht in Nijmegen, met 100 deelnemers. In totaal namen 535 mensen deel aan deze activiteiten.

Een overzicht van alle activiteiten is te vinden in onderstaande tabellen.

Verdiepingsdagen in Nederland				
datum	soort activiteit	titel	locatie	aantal deelnemers
23-jan	verdiepingsdag	Vrij zijn waar je ook bent	ITC Naarden	34
20-feb	verdiepingsdag	Vrij zijn waar je ook bent	ITC Naarden	27
27-mrt	verdiepingsdag	Vrij zijn waar je ook bent	ITC Naarden	22
24-apr	verdiepingsdag	Vrij zijn waar je ook bent	ITC Naarden	46
22-mei	verdiepingsdag	Mantrazingen	ITC Naarden	23
25-sep	verdiepingsdag	Wat ik leerde van Thay dag 1	ITC Naarden	52
30-okt	verdiepingsdag	Wat ik leerde van Thay dag 2	ITC Naarden	42
27-nov	verdiepingsdag	Wat ik leerde van Thay dag 3	ITC Naarden	18
vanaf 16 nov	serie dagen / cursus	De Vijf Aandachtsoefeningen	Ruimte voor Aandacht Utrecht	16
totaal				280

Verdiepingsdagen in Vlaanderen				
datum	soort activiteit	naam	locatie	aantal deelnemers
12-jun	dag van aandacht	Ontspannen samen zijn	Hof Zevenbergen, Ranst	20
25-sep	verdiepingsdag	Sanghabouwersdag	Ademruimte, De Pinte	24
totaal				44

Retraiteweekends				
datum	soort activiteit	naam	locatie	aantal deelnemers
1-3 juli	retraiteweekend	Vrede in jezelf - Vrede in de wereld - Yoga en Meditatie	Bosoord, Loenen (Gld)	14
11-13 nov	retraiteweekend	Opnieuw Beginnen	Bosoord, Loenen (Gld)	28
totaal				42

Online series en cursussen				
datum	soort activiteit	titel	locatie	aantal deelnemers
27-feb	Mindfulness ochtend	Mindful ontwaken op zondag	online	60
20-mrt	Mindfulness ochtend	Mindful ontwaken op zondag	online	60
Vanaf 6-mrt	serie ochtenden/ cursus	Aandachtig luisteren & liefdevol spreken	online	18
28, 29 mei	onderwijsretraite	Stevig als een berg	online	7
Vanaf 16-11	online cursus van 9 bijeenkomsten	Hoe werkt onze geest	online	115
totaal				260

Activiteiten kloosterlingen Plum Village				
datum	soort activiteit	naam	locatie	aantal deelnemers
28 apr-1 mei	retraite	You are the future	Beukenhof, Biezenmortel	120
3 mei	lezing en meditatie	You are the future	Parnassos, Utrecht	65
5 mei	middag van aandacht	Being peace	Tolhuistuin, Amsterdam	250
8 mei	dag van aandacht	Met zen de planeet redden	Lindenberg, Nijmegen	100
totaal				535

De onderstaande tabel geeft het totaal aantal activiteiten en het totaal aantal deelnemers van de activiteiten van het verdieppingsprogramma weer.

Jaar	Aantal activiteiten	Totaal aantal deelnemers
2022	20	1161
2021	29	1025
2020	17	493
2019	32	1130
2018	31	534
2017	25	814
2016	19	742

2.1.4.3 De Klankschaal

In 2022 verscheen de Klankschaal driemaal in een oplage van 1000 exemplaren. De exemplaren worden gestuurd naar alle donateurs van de stichting. Het drukwerk en de verzending worden verzorgd door MEO in Alkmaar.

In 2022 waren de thema's: 'beoefening in het werk', 'vrij zijn, waar je ook bent' en 'dankbaarheid'.

2.1.4.4 Vietnam werkgroep

Ook in 2022 heeft de Stichting Leven in Aandacht (LIA) contact onderhouden met de projectmedewerkers in Nederland en Duitsland. In Vietnam zijn de gelden van de donateurs, voor zover wij weten en zijn nagegaan, zorgvuldig besteed.

In het **Tam Binh** centrum wonen jongeren met een verstandelijke en/of een lichamelijke beperking. Ze krijgen er onderwijs op maat. Na een zware Coronaperiode zijn alle leerkrachten weer terug in het centrum en konden alle activiteiten weer hervat worden. Er zijn enkele leerlingen die de afgelopen jaren een zodanige goede ontwikkeling hebben doorgemaakt dat ze konden doorstromen naar het reguliere basisonderwijs. Dat is voor het centrum zeer bijzonder.

Het overlijden van Thich Nhat Hanh heeft het centrum erg geraakt. De Tu Hieu-pagode ligt op een steenworp afstand van het centrum. De stafmedewerkers en de jongeren maken allemaal deel uit van de Boeddhistische gemeenschap. Mindfulness zit in het hele curriculum van het centrum.

Het 2de project dat werd gesteund is het hulpprogramma "Understandig and Love" van het **Maitreyafonds**. Hier gaat de hulp naar een kleuterschool in de plaats Bin Tan waar ongeveer 270 kinderen onderwijs krijgen.

Met enige regelmaat wordt in de Klankschaal, op de website en in de nieuwsbrief bericht gedaan over de projecten die in Vietnam worden gesteund. Meer informatie over ons grootste project, de Tam Binh school in Hue, is ook te vinden op de website van de stichting Tam Binh.

2.2 De oefengemeenschap Leven in Aandacht in Nederland en Vlaanderen

Onze oefengemeenschap, de Nederlandstalige sangha, bestaat uit een aantal verschillende groepen; hieronder worden die belicht. Hoe groot het aantal beoefenaars van Leven in Aandacht in Nederland en Vlaanderen is, is nauwelijks vast te stellen en hangt sterk van de wijze van tellen af. Duidelijk is wel dat we een grote schare trouwe beoefenaars kennen, die al meer dan 25 jaar bij onze stichting betrokken zijn. Daarnaast wordt bijv. onze website door een zeer groot aantal belangstellenden bezocht.

2.2.1 Sangha's

Eind 2022 waren er 76 sangha's in Nederland en Vlaanderen. Dit aantal was inclusief de 7 Wake Up sangha's, en 3 thema sangha's. Er zijn ook een aantal sangha's die (ook) online bij elkaar komen. Bijzondere aandacht verdient de landelijke online sangha die wekelijks via zoom bijeenkomt en waaraan gemiddeld 37 mensen participeren.

Leden van de Orde van Interzijn zorgen voor de continuïteit en stabiliteit in de beoefening. Niet alle sangha's hebben een Ordclid in hun midden.

2.2.2 Orde van Interzijn

De Orde van Interzijn (Vietnamees; Tiep Hien) is een internationale gemeenschap van mensen die zich voor hun levenswijze baseren op de Veertien aandachtsoefeningen. Deze 14 aandachtsoefeningen zijn een samenvatting van het Bodhisattva-ideaal dat in het Mahayana Boeddhisme een centrale rol speelt: het dienen van alle levende wezens. Thich Nhat Hanh stichtte de Orde tijdens de oorlog in Vietnam in Saigon in 1966.

De gemeenschap bestaat uit een kerngemeenschap en een uitgebreide gemeenschap. De leden van de kerngemeenschap - kloosterlingen en leken - hebben de veertien aandachtsoefeningen in een ceremonie aangenomen. Anderen, voor wie de 14 aandachtsoefeningen een leidraad in hun leven zijn maar die ze niet in een ceremonie hebben aangenomen, kunnen zichzelf beschouwen als lid van de uitgebreide gemeenschap.

De leden van de kerngemeenschap beloven niet alleen zich aan de beoefening te wijden, maar ook aan het sangha bouwen en het doorgeven van het onderricht. Verreweg de meesten zijn dragend lid van een lokale sangha. Ze ondersteunen de kloosterlingen uit Plum Village en het EIAB als deze in Nederland retraites geven, of in Plum Village en het EIAB zelf. Sommigen geven ook zelf dagen van aandacht en/of weekendretraites.

De Nederlands-Vlaamse kerngemeenschap groeit snel. In 2022 waren er 52 actieve leden (inclusief ordinees) en 14 aspiranten en kennismakers. Mensen die het lidmaatschap van de kerngemeenschap ambiëren volgen een tweejarig traject. Zie hiervoor de site van Stichting Leven in aandacht.

De kerngemeenschap van Orde van Interzijn komt twee keer per jaar een weekend bijeen om samen te mediteren, te oefenen en elkaar te inspireren. In 2022 zijn deze weekenden gehouden in Bosoord in Loenen. Een nieuwe loot aan de stam is een initiatief om 1x per maand online samen de 14 aandachtsoefeningen te reciteren en te bespreken. Ook zijn er een aantal leesgroepjes ontstaan die online een boek van Thich Nhat Hanh te bespreken.

Tenslotte vinden er jaarlijks twee halve dagen online plaats om allerlei aspecten van het Ordclidmaatschap en de organisatie te bespreken, in februari en september.

De Stichting Leven in Aandacht ondersteunt de Orde met een jaarlijkse bijdrage voor de ordinatie ceremonie.

2.2.3 Dharmaleraren

Uit de kerngemeenschap van de Orde komen de dharmaleraren voort: zij die in Plum Village de lamp ontvangen als symbool van de dharma die zij beloven te verspreiden. Dharmaleraar worden is een groot en levenslang commitment.

In juni 2022 hebben 5 aspirant-dharmaleraren die vanuit de Nederlands-Vlaamse sangha aan Plum Village zijn voorgedragen in Plum Village de lamp ontvangen. Eén van hen woont nu in Frankrijk. Er zijn nu 12 dharmaleraren in Nederland en Vlaanderen, waarvan er twee niet meer actief zijn vanwege hun hoge leeftijd.

De dharmaleraren wordt jaarlijks gevraagd activiteiten van de stichting Leven in Aandacht voor te bereiden en te begeleiden.

2.2.4 Wake Up, jongeren (18 – 35 jaar)

Wake Up, de internationale jongerenbeweging binnen de traditie van Thich Nhat Hanh, had in 2022 in Nederland 4 en in Vlaanderen 3 jongeren-sangha's.

De leeftijd van de beoefenaren in de Wake Up sangha's gaat omhoog en er wordt nagedacht over een vervolg op Wake-Up. Er zijn inmiddels een aantal 'Middle Way'-sangha's opgericht die bezocht worden door veertigers die afkomstig zijn uit de Wake Up.

2.2.5 Centrum Interzijn

Een groep vrijwilligers is met veel enthousiasme bezig na te denken over een toekomstig centrum waar een deel van de activiteiten van de gemeenschap plaats zou kunnen vinden.

2.3 De internationale Sangha: Plum Village en het EIAB

Thich Nhat Hanh heeft in 1982 het klooster Plum Village in Frankrijk gesticht, en daarmee de basis gelegd voor de internationale Plum Village gemeenschap waar Stichting Leven in Aandacht onderdeel van is. In 2008 volgde een tweede klooster in Europa: het European Institute of Applied Buddhism (EIAB) in Duitsland. Op beide plekken kunnen beoefenaars terecht voor retraites met kloosterlingen. De werkgroep verdiepingsprogramma en het bestuur van Stichting Leven in Aandacht werken samen met de Nederlandstalige kloosterlingen voor de activiteiten met kloosterlingen in Nederland en Vlaanderen.

Thich Nhat Hanh - in 2014 getroffen door een ernstige hersenbloeding - is in 2018 naar zijn geboorteland Vietnam teruggekeerd, waar hij tot zijn overlijden in zijn 'root temple' in Hué woonde, omringd door de liefdevolle zorg van veel kloosterlingen. Hij overleed daar op 22 januari 2022.

2.4 Boeddhisme in Nederland

In 2022 heeft de Stichting Leven in Aandacht haar deelname aan de Boeddhistische Unie

Nederland (BUN) voortgezet. Een dharmaleraar van onze traditie heeft zitting in de dharmadviesraad van de BUN. Het Ordelid dat 4 jaar lang lid was van het bestuur van de BUN is in april 2022 gestopt. Het tot nu toe niet gelukt om een opvolg(st)er te vinden. Wel vertegenwoordigt een bestuurslid de Stichting Leven in Aandacht in de algemene ledenvergadering van de BUN (2 x per jaar).

3. Beheerskosten, schenkingen, reserves en fondsen

Kosten van het beheer

Het bestuur ontvangt geen vergoeding voor haar werkzaamheden. Voor fysieke vergaderingen kunnen reiskosten worden gedeclareerd tegen 22 ct/km of de werkelijke kosten van het gebruikte openbaar vervoer. Het bestuur streeft naar het minimaliseren van het autogebruik.

In 2022 is 95,9 % van de uitgaven besteed aan de doelstellingen van de stichting (zie jaarrekening pag. 21).

De kosten van de financiële en donateursadministratie bedragen, tezamen, € 5.700,-, d.w.z. 3,4% van de totale omzet van de stichting. De publiciteitskosten (Klankschaal, website en social media) bedroegen € 12.369,-, d.w.z. 7,4% van de totale omzet. Het overgrote deel (76,5%) van deze kosten komt voor rekening van het drukken en verzenden van de Klankschaal.

Schenkingen

Naast de bijdragen van een heel groot aantal donateurs die jaarlijks doneren ten bate van de stichting, de Vietnamprojecten of een van de kloosters van de Plum-Village gemeenschap in Europa, ontving de stichting een zeer bijzondere schenking van € 50.000,- ten bate van Dharma ondersteuning. In overleg met de schenker heeft het bestuur hiervoor een bestemmingsfonds opgericht (het Dharma ondersteuningsfonds). Doel van dit fonds is om beoefenaren, met weinig financiële ruimte, in de gelegenheid te stellen een retraite in Nederland of in een van de Plum-Village centra in Europa bij te wonen. Het bestuur heeft een tweetal ervaren beoefenaars gevraagd om te adviseren over de aanvragen.

Reserves en fondsen

In de jaarrekening 2022 (blz. 13) staan een groot aantal bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen genoemd. In de jaarrekening (blz. 5) wordt het volgende hierover gezegd:

“Een bestemmingsreserve is een deel van het vermogen waaraan door het bestuur een specifiek bestedingsdoel is toegekend. Bestemmingsfondsen ontstaan uit geormerkte inkomsten die niet in het verslagjaar aan het bestedingsdoel (het oormerk) zijn uitgegeven.”

In de jaarrekening worden twee bestemmingsreserves genoemd: de algemene reserve (€ 76.126,-) en een bestemmingsreserve Plum Village (€ 10.000,-). Laatstgenoemde reserve komt voort uit een in 2022 genomen besluit van het bestuur om een bedrag van € 10.000,- aan Plum Village te doneren, ten laste van de Algemene reserve. Het is technisch niet gelukt het bedrag daadwerkelijk te doneren en zodoende is het in een bestemmingsreserve terecht gekomen. Een even groot bedrag is succesvol aan het EIAB gedoneerd.

Ondanks het onttrekken van de hierboven beschreven € 20.000,- uit de algemene reserve is deze reserve nog ruimschoots voldoende om eventuele tegenvallers in de komende jaren te dekken.

4 Toekomstplannen

In 2022 heeft het bestuur van Stichting LIA een proces in gang gezet om de structuur van de Nederlandstalige sangha onder de loep te nemen. In november 2022 is een weekend met vele vertegenwoordigers uit allerlei geledingen binnen de sangha aan dit onderwerp gewijd. Eén van de belangrijkste activiteiten in 2023 zal zijn het in gang gezette proces voort te zetten, in nauwe samenwerking met leden van de Orde, de Wake Up en de grote sangha

Verbonden hiermee wil het bestuur in 2023 een proces aangaan dat 'fixing the basics' gedoopt is. Het betreft o.a. het herzien van de statuten, het opstellen van een huishoudelijk reglement, het herzien van het privacyreglement en van de klachtenregeling. Ook wil het bestuur financiële en donateursadministratie nog beter in beeld krijgen en monitoren.